GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SE PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmóndŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 49. Sâmbătă, 1 (13) Martie. 1886.

Braşovŭ 28 Februariu 1886.

In momentulŭ de faţă Austria tractéză şi negociéză cu guvernele din Peşta şi din Bucurescĭ pentru încheiarea de tractate comerciale şi vamale. Se dicea, că Austria şi-a perdutŭ importanţa şi influinţa cea vechiă, de când împĕrăţia a fostŭ divisată în două. Aşa o fi în multe privinţe, în privinţa economică însĕ Austria a predominatŭ totŭ terĕmulŭ nu numai faţă cu Ungaria, ci şi faţă cu România.

Guvernulŭ din Peşta pentru concesiunile politice, ce i le-a făcutŭ Austria a trebuitŭ sĕ încheie cu ea unŭ pactŭ, care face Ungaria cu totulŭ dependentă de Austria în privinţa economică şi financiară. Guvernulŭ din Bucurescĭ pentru favorulŭ de a i se recunósce indirectŭ dreptulŭ de a tracta independentŭ cu alte state a încheiatŭ cu aceeaşĭ Austriă acum dece anĭ unŭ tractatŭ de comerciu care după cum 'afirmă opiniunea publică din România este pentru ţéră fórte desavantagiosŭ. Concesiune pentru concesiune, acésta e devisa şi a celorŭ din Viena.

Amŭ disŭ mai susŭ, că de presentŭ Austria negociéză şi cu Ungaria şi cu România pentru reînoirea tractatelorŭ. Trebue sĕ coregemŭ a céstă aserţiune constatândŭ, că negociările cu România s'au începutŭ, după cum ne-a anunţatŭ telegrama de erĭ, tocmai în momentulŭ când s'au întreruptŭ tractările între guvernele din Viena şi din Pesta. Noă ni se pare, că acésta nu este numai întâmplare, ci că dificultăţile ce se opunŭ tractărilorŭ cu Ungaria stau în órecare legătură cu piedecile, ce le facŭ Ungurii încheierei tractatului comercialŭ cu România, care este aşa de multŭ dorită de cătră Austriacĭ.

Prin diarele unguresci se lăţise nu de multŭ faima, că Austria ar lucra în favorulŭ adoptării unei convenţii cu România contrariă interesului economicŭ alŭ Ungariei. Ne aducemŭ aminte, că mai întâiu se vorbea despre o grăbire a încheierei pactului austro-ungarŭ cu scopŭ de a se uşura apoi încheiarea convenţiunei cu România. Este posibilŭ însĕ, că cei din Austria vĕdêndŭ, că Ungurii dificultéză încheierea convenţiunei cu România, sĕ voiéscă acum şi ei a face greutăţĭ Ungurilorŭ, ca sĕ-i siléscă se facă concesiunĭ în ale convenţiei.

Orĭ cum ar fi, faptŭ netăgăduitŭ remâne, că România şi pe terĕmulŭ economicŭ se înţelege multŭ mai greu cu Ungaria, decâtŭ cu Austria şi că oposiţiunea guvernului ungurescŭ şi vexaţiunile lui la graniţă au datŭ de multe-orĭ prilegiu celorŭ din Viena la nemulţămirĭ, deórece printr'o asemenea atitudine se periclitéză interesele industriale ale Austriei, carĭ numai prin reînoirea convenţiei se potŭ asigura.

Câtŭ pentru negociările din Viena asupra înoirei pactului austro-ungarŭ, se scrie diarului „Allgemeine Zeitung" din München, că ele au fostŭ întrerupte şi s'au sistatŭ în urma ultimului consiliu de miniştri ţinutŭ sub preşedinţa împĕratului. Neînţelegerĭ s'au ivitŭ mai alesŭ în cestiunea vamei pe petroleu, miniştrii unguresci au combătutŭ înteniţiunea ministrilorŭ austriacĭ de a favorisa producţiunile de petroleu din Galiţia. La acésta se mai adauge şi conflictulŭ de interese, ce l'a născutŭ cestiunea, că pe unde sĕ se facă importulŭ pe la Triest, séu pe la Fiume. În 7 Marte séra miniştri unguresci au părăsitŭ Viena şi tótă cestiunea pactului érăşi e suspendată. Deja se aude cuvêntulŭ "denunţare" deşi nicĭ de o parte nicĭ de alta nu cutéză ómenii a se gândi seriosŭ la o asemenea eventualitate. Cu tóte greutăţile, dice Allg. Ztg. — se crede totuşĭ, că piedecile vorŭ fi delăturate şi că pactulŭ se va încheia.

Despre negociările cu România pentru încheierea convenţiei, se scrie aceleiaşĭ foi din Bucurescĭ: „După ce s'au încheiatŭ negociările de pace sêrbo-bulgare, tótă atenţiunea cercurilorŭ politice bucurescene se concentréză asupra cestiunei înnoirei tractatului de comerciu. Tractatulŭ încheiatŭ cu Elveţia, care a espiratŭ la finitulŭ anului 1885 nu s'a reînoitŭ şi după unŭ terminŭ de 40 de dile stabilitŭ între România şi Elveţia a şi întratŭ în vigóre tarifulŭ autonomŭ românŭ pentru tóte provenienţele elveţiane. După declararea ce a făcut'o ministrulŭ de esterne românŭ Pherekyde în cameră în terminĭ generalĭ, mĕsura acésta se aşteptă a se lua şi faţă cu comerciulŭ activŭ austro-ungarŭ cu România, pentru casulŭ décă tractatulŭ comercialŭ, care a fostŭ denunţatŭ în anulŭ trecutŭ de ambele părţĭ şi care espiră la finea lunei lui Maiu anulŭ curentŭ, nu se va reînoĭ de cu vreme. După cum stau adĭ lucrurile, suntŭ puţine prospecte, că reînoirea se va face la timpŭ; cu tóte astea „Allgemeine Zeitung" vrea sĕ crédă, că guvernulŭ românŭ îşĭ va lua sémă înainte de a pronunţa tarifulŭ autonomŭ pentru provenienţele austro-ungare, ceea ce ar provoca unŭ rĕsboiu vamalŭ, care ar închide cu desĕvêrşire hotarele austro-ungare pentru cerealele şi vitele din România şi ar îngreuna în modŭ estraordinarŭ încheierea unei convenţiunĭ."

Greutăţĭ încóce, greutăţĭ încolo, cei mai slabĭ în cele din urmă totŭ vorŭ trebui sĕ cedeze mai multŭ. La acésta se aşteptă şi cei din Austria.

Broşura d-lui Mocsary.

(A Közmüvelődési egyletek és a nemzetiségi kérdés. Irta X. Y. Budapest, Kókai Lajos, 1886.)

(Urmare.)

Pretindemŭ *administrarea de sine a comitatului*, acéstă străvechiă instituţiune demnă de admiratŭ. Nu se póte. Feréscă-ne Dumnedeu — ni se dice — ca sĕ se încuibeze naţionalităţile în comitate. Ca şi cum tocmai de aceea, necum sĕ mai vorbimŭ de alte motive, n'ar trebui sĕ se manţină vechiulŭ sistemŭ comitatensŭ, ca sĕ li se dea ocasiune diferitelorŭ naţionalităţĭ, d'a se simţi acasă în patria lorŭ, d'a politisa în limba lorŭ şi d'a lua parte în modŭ actualŭ la afacerile publice. Firesce, că décă »marea problemă de statŭ" este strimtorarea séu chiar maghiarisarea naţionalităţilorŭ, despre care Bela Grünwald ne vorbesce până la disgustŭ, atuncĭ e cu neputinţă sĕ se permită, ca funcţionarĭ aleşĭ sĕ conducă administraţiunea, ci trebue se se introducă *sans phrase* sistemulŭ de numire, cu classe de diurne, cu pensiunĭ, cu fişpanulŭ, care sĕ rĕscoléscă în cutia mesii de scrisŭ a solgăbirĕului, şi comitatele locuite de naţionalităţĭ trebuescŭ inundate cu „Bezirkerĭ" maghiarĭ transferaţĭ, cărora puţinŭ le va păsa, ca interesele comitatului sĕ le apere, dér se vorŭ pricepe bine, cum sĕ esecute operaţiunea maghiarisării.

Pretindemŭ *autonomia protestanţilorŭ în biserică şi şcólă*. Nu se póte. Evangelicii suntŭ Panslavĭ, nu se póte lăsa sĕ esiste rĕulŭ esemplu alŭ autonomiei protestante, căcĭ altfelŭ pretindŭ Românii neuniţĭ şi Sêrbii acelaşĭ lucru. Calviniştilorŭ, carĭ nu inspiră îngrijirĭ cu privire la maghiarismŭ şi patriotismŭ, li s'ar puté lăsa autonomia, dér din acele motive importante trebue sĕ'şĭ jertféscă autonomia lorŭ... Pretindemŭ *libertatea de pressă*, acea garanţiă a libertăţii, de care nimenea nu a cutezatŭ sĕ se atingă până acum, dér căreia se şi aude din depărtare trăgêndu-i-se clopotele de înmormêntare. E cu neputinţă sĕ se manţina, décă apucă désupra politica maghiarisării. Căcĭ statulŭ maghiarisătorŭ, décă se apucă odată seriosŭ de lucru, nu póte suferi, ca pressa naţionalităţilorŭ sĕ 'i strice cercurile. Acestei presse »duşmane statului" şi trădătóre de patriă trebue sĕ i se pună căluşŭ şi de aceea necondiţionatŭ trebue împuternicitŭ guvernulŭ sĕ ia mĕsurĭ esceptionale, de care, firesce, pressa maghiară sĕ fiă cruţată! Ca şi cum ar fi cu putinţă a născoci unŭ modŭ, ca guvernulŭ şi tribunalele, îndată ce li se dă odată o putere discreţionară, sĕ lovéscă numai escesele în adevĕrŭ duşmane statului, unŭ modŭ, ca legile într'unŭ casŭ sĕ fiă valabile, în altŭ casŭ nevalabile, fără ca sĕ li se dea guvernului şi tribunalelorŭ deplină liber'ate, d'a procede după placulŭ lorŭ. Pressa liberă a fostŭ până acum calulŭ de paradă alŭ lui Koloman Tisza şi alŭ partidei liberale, şi décă aceea în adevĕrŭ este ceea ce o ţine liberalismulŭ că e, anume acelŭ punctŭ, din care se póte ridica din ţiţînĭ absolutismulŭ, atuncĭ după cum credŭ, fórte curêndŭ vomŭ avé nevoiă de acestŭ punctŭ archimedicŭ, căcĭ absolutismulŭ, deşi în formă parlamentară, zace deja în cârmuirea fără mărginĭ a partidei liberale care progreséză cu chibzuială şi cu planŭ. Dér cumcă încăluşarea pressei trebue sĕ fiă unŭ postulatŭ neevitabilŭ alŭ nouei politicĭ a reuniunilorŭ de cultură, acésta e cea mai firéscă necesitate logică.

Pretindemŭ *libertatea întrunirii şi adunării*, pe care guvernulŭ liberalŭ până adĭ a căutatŭ a o restrînge numai sub egida supraveghiării poliţienescĭ, dér în contra căreia încă n'a îndrăsnitŭ până acum a păşi cu hotărîre. E cu neputinţă, sĕ se menţină şi mai departe acestŭ dreptŭ: dór nu vomŭ permite ca naţionalităţile sĕ se organiseze pe faţă sub ochii noştri, sĕ înfiinţeze reuniunĭ, care arŭ puté periclita chiar succesulŭ maghiarisăriĭ! Dór nu 'şĭ va ferăstrăi însuşĭ statulŭ ramura pe care şéde, şi décă se apucă odată de unŭ lucru, atuncĭ nu se póte opri la calea jumătate, căcĭ unŭ blamagiu ca acesta i-ar îmormênta tótă autoritatea! Aşa va merge şi nu altfelŭ aşa trebue sĕ mérgă; *aşa trebue sĕ cadă, cu necesitate logică, una după alta garanţiele libertăţii personale şi politice.*

Fiă-mĭ permisŭ a face cu acéstă ocasiune câte-va observărĭ şi asupra ultimului discursŭ alŭ lui Bela Grünwald. Antipatia, numită de elŭ „politică naţională," în contra orĭ-cărui administrărĭ de sine, devine la elŭ cu încetulŭ monomaniă. Spre a o face plausibilă, tescuesce fără considerare cele mai nendoióse fapte în patulŭ procusticŭ alŭ argumentaţiunilorŭ sale câtŭ lenia (panclica) de lungĭ. Precum afirmă elŭ, maghiarismulŭ perde mereu têrĕmulŭ şi sĕ strîmtoréză într'unŭ spaţiu îngustŭ, pe o insulă, din care valurile mării, ca în Helgolanda ducŭ cu ele în tótă diua câte o bucăţică; provinciĭ întregĭ, aşa mai alesŭ Ardélulŭ, stau sĕ ne scape din mânĭ. Pentru a mântui maghiarismulŭ, numai unŭ mijlocŭ esistă, şi acesta este: a o rupe cu Ungaria vechiă; patria nóstră numai atuncĭ póte fi statŭ maghiarŭ, décă devine statŭ europénŭ. Sĕ creămŭ o administraţiune bună cum are Prusia, *sĕ înlăturămŭ administrarea de sine a comitatelorŭ şi autonomia protestantă.* Acésta'i mersulŭ ideilorŭ discursurilorŭ sale de rêndulŭ acesta şi alŭ tuturorŭ celorŭ de până acum. Elŭ zugrăvesce pericululŭ naţionalŭ cu culorile cele mai negre, spre a face plăcutŭ opiniunei publice mijloculŭ sĕu de vindecare: nimicirea vechei instituţiunĭ comitatense, precum şi a resturilorŭ autonomiei protestante. Cumcă Ardealulŭ ne scapă din mânĭ, este o afirmare, a căreĭ exagerare o ai în palmă; totŭ o astfelŭ de exagerare este mai departe afirmarea sa, că numĕră cu miile acele şcóle, în care *se propagă ura contra maghiarismului.* Cumcă maghiarismulŭ perde mereu têrĕmulŭ, este o afirmaţiune luată cu totulŭ din aerŭ, care se declară de minciună de cătră lăţirea maghiarismului, ce se observă anume în *oraşe.* Cererea acelei bune administraţiunĭ însĕ ne aduce aminte de vorbele Domnului şi mântuitorului nostru Isusŭ Christosŭ, care a disŭ: »Perfectu aceea fiţĭ perfecţĭ, precum e tatălŭ vostru celŭ cerescŭ.« Devine óre administraţiunea imediatŭ perfectă, devine imediatŭ de sine europénă, îndată ce vorŭ administra în comitate funcţionarĭ numiţĭ şi nu aleşĭ? Cu totulŭ din contră, pote se cugeta o administraţiune judiciară şi politică numai încâtva cuviinciósă, necum perfectă, décă problema ei ar fi sĕ fiă aceea, *d'a maghiarisa naţionalităţile cu tóte mijlócele ce-i stau statului la disposiţiune?*

Da, acésta va fi o administraţiune ca cea ruséscă în Polonia. (Va urmă.)

SCIRILE DILEI.

Cu privire la *torturile* comise de gendarmeriă, des pre care s'a vorbitŭ în timpulŭ recentŭ, ministrulŭ de

justiţiă a avisatŭ printr'o ordinaţiune-circulară tóte tribunalele şi judecătoriile de cercŭ ale ţĕrii, ca îndată ce se aduce unŭ arestantŭ escortatŭ de gendarmeriă, sĕ fiă imediatŭ interogatŭ şi în casulŭ când arestantulŭ s'ar plânge că a fostŭ maltrataatŭ, sĕ fiă visitatŭ îndată de medicŭ, pentru ca acusatulŭ sĕ nu sĕ mai plângă de vesaţiunî la pertractarea finală.

—x—

Urmările interḑicerii d'a se purta insemne „străine“ au începutŭ sĕ se arĕte în *Braşovŭ*. După cum scrie „Kronst. Ztg.“ unŭ băiatŭ de scólă sasŭ, care purta la chipiulŭ sĕu albastru o panclică roşiă, a fostŭ atacatŭ şi maltratatŭ Marţî de unŭ scolarŭ maghiarŭ dela gimnasiulŭ catolicŭ. Direcţiunea numitului gimnasiu, ḑice „K. Ztg.“ ar face bine sĕ se intereseze mai multŭ de scolarii ei, ca să înveţe tabla înmulţirii şi abc, ér nu sĕ se lege de chipiurile băeţilorŭ sasî.

—x—

Totŭ, ca urmare a acestei *nesărate opririi*, ni se spune că o servitóre ţigancă, care avea în códele pĕrului împletitŭ colorile române, a fostŭ atacată de unŭ Ungurŭ şi i-a ruptŭ o şuviţă de pĕrŭ cu panclică cu totŭ. Reuniunilorŭ de »cultură,« códelorŭ şi codiţelorŭ „patriotice“ le recomandămŭ, ca înainte d'a se gândi la »cultivarea« altora, sĕ'şi cultive mai ânteiu p'ai lorŭ şi sĕ înceteze d'a agita şi d'a mări nemulţămirile ce esistă.

—o—

„Ellenzék“ află, că *inspectorulŭ scólelorŭ* din comitatulŭ *Bihorŭ*, vestitulŭ românofagŭ *Sipos*, a datŭ ordinŭ ca în 15 Martie în nicî o scólă poporală, fiă ea şi confesională, sĕ nu se ţină prelegere, „ci învĕţătorii se adune în scólă pe toţî băeţii şi pe părinţii lorŭ şi sĕ le ţină unŭ discursŭ ocasionalŭ despre mărĕţa ḑi de 15 Martie, când Maghiarii insufleţiţî de sacra ideiă a libertăţii, au luatŭ arma în mână, ca sĕ scape pe bietulŭ poporŭ maghiarŭ de sub jugulŭ străinilorŭ. Acésta imposantă serbare patriotică sĕ fiă o ḑi de odihnă în care toţî sĕ se gândéscă la trecutulŭ atâtŭ de tristŭ şi la viitorulŭ atâtŭ de splendidŭ. Talpra magyar! — Sĕ ia esemplu Românii cum îşî sciu serba Maghiarii serbătorile naţionale, până şi în scólele poporale!

—x—

Adunarea municipală a *Timişórei* a decisŭ, ca *teatrulŭ maghiarŭ* sĕ nu fiă subvenţionatŭ şi *sĕ fiă închisŭ* până la alte vremurî mai bune. Nu scimŭ, ḑĕu, când vorŭ veni acele vremurî bune!

—x—

D. *Emilŭ Puşcarŭ* a fostŭ promovatŭ în 6 Martie n. de universitatea din Pesta la gradulŭ de *doctorŭ în medicină*.

—x—

Comisiunea militară a camerei deputaţilorŭ din *Pesta* a făcutŭ unele modificărî în *legea glótelorŭ*. Aceia, carî s'au rescumpĕratŭ cu banî dela serviciulŭ armatei înainte de 1868, vorŭ fi luaţî în glóte, dér nu se vorŭ întrebuinţa pentru întregirea armatei şi honveḑimei. Favóre li se face în parte şi voluntarilorŭ pe unŭ anŭ, carî au intratŭ în armată înainte de 19 anî ai etăţii, şi se vorŭ servi ca glotaşî 10 anî după concediarea lorŭ din honveḑime, adecă câte 5 anî în fiecare din cele două chemărî. Comisiunea a mai hotărîtŭ, ca glotaşii sĕ pórte tricolorulŭ ungurescŭ, ca semnŭ distinctivŭ. Se crede, că treptatŭ se vorŭ şi uniforma glótele.

—x—

D-lŭ *Virgiliu Barbolovicîu*, fostŭ practicantŭ la tribunalulŭ din Zelau, fiulŭ bravului vicarŭ foraneu alŭ *Silvaniei*, e denumitŭ de vice-notarŭ la judecătoria cercuală din *Şimleu*.

—x—

Din *raportulŭ* anului trecutŭ alŭ oraşului *Şimleu* se vede, că şi acestŭ oraşŭ s'a făcutŭ *membru* la »Kulturegylet“ cu 500 fl. Apoi se mai ḑică cineva, că nu batŭ tobele şi suflă în trîmbiţe cei dela ḑiarulŭ „Sz. Somlyó«, şi că acestea nu suntŭ isprăvile lorŭ! Nu 'nţelegemŭ însĕ, de unde atâta îndrăsnélă, d'a-şî vîrî „patrioţii“ mâna în punga Nemaghiarilorŭ, dândŭ din contribuţiunile lorŭ reuniunilorŭ de maghiarisare!

—x—

Totŭ în civilisatulŭ *Şimleu* mai există din darulŭ celorŭ înferbântaţî la creerî şi o *societate filarmonică*, care din când în când predă opere teatrale. Din venitulŭ celŭ »mare«, ca nu cumva sĕ li se spargă „cassa«, au donatŭ „Kulturegyletului“ 100 de fl. E de însemnatŭ, că mulţî din aceştî banî suntŭ împrumutaţî de la Jidanî.

—x—

Ni se comunică următórele: »Protocolulŭ de investigaţiune contra suspendatului învĕţătorŭ *Damaschinŭ Mărginenţiu* din *Secusigiu* cuprinde 120 cóle, jurămĕntŭ au depusŭ 45 martorî, şi cu tóte astea superioritatea de 5 anî îlŭ ţine pe capulŭ ómenilorŭ, spre ruina comunei, cu jumĕtate salarulŭ, adecă cu 400 fl., fără sĕ aibă vr'o ocupaţiune în scólă. Timpulŭ îlŭ petrece intrigândŭ şi terorisândŭ, ca sĕ rĕstórne comitetulŭ parochialŭ, spre a aduce în elŭ ómenî d'ai sĕi. Dér nu-i va succede, cu tótă intervenirea pe la consistoriulŭ metropolitanŭ a unui bărbatŭ influentŭ, şi cu tóte denunţările şi ameninţările cu scóla comunală. Că e atâtŭ de cutezătorŭ, vinovatŭ e patronulŭ sĕu, care i-a ḑisŭ, că sĕ nu se témă până ce va fi elŭ. La nevoiă voiu da pe faţă şi pe patronulŭ sĕu şi legăturile, ce esistă între dênşii,“

—x—

Autorii *furtului* dela *Vîlcoi* s'au descoperitŭ. După cum se anunţă din Zlatna, sosi acolo advocatulŭ arêndaşilorŭ minei şi auḑindŭ, că investigaţiunea a descoperitŭ o bandă bine organisată a poporaţiunei indigene şi cu greu va putea ajunge la vr'unŭ resultatŭ, a promisŭ unŭ premiu de 2000 fl. pentru eruarea făptuitorilorŭ. Nóptea apărŭ, ḑice „Nemzet,“ unŭ ţĕranŭ românŭ la judele localŭ şi la preotulŭ din Buciumŭ. Pe basa comunicării sale propr. George Bente, care trece de Nabobulŭ întregului ţinutŭ, fù arestatŭ. Visitându-i-se casa, s'a găsitŭ la elŭ totŭ aurulŭ furatŭ şi banii precum şi orologiulŭ de aurŭ alŭ locţiitorului directorului Dieterlin. Pân'ă acum s'au arestatŭ 36 de persóne şi suntŭ bănuiţî încă şi alţî mai mulţî locuitorî cu vaḑă şi avuţî din Buciumŭ. Totŭ ţinutulŭ e în ferbere, aşa că a trebuitŭ sĕ se aducă armată. Dieterlin a murîtŭ în urma ranelorŭ.

—x—

Cu privire la fortificaţia Bucurescilorŭ s'a sancţionatŭ următórea lege votată de corpurile legiuitóre: Art. 1. Fortificaţia Capitalei se declară de utilitate publică. Art. II. Se autoriză continuarea lucrărilorŭ de fortificare a Bucureştilorŭ, care se vorŭ termina în anulŭ 1889—1890. Art. III. Pentru lucrările prevĕḑute a se executa în anulŭ 1886—1887, guvernulŭ este autorisatŭ a emite rentă amortisabilă 5 la sută până la suma de lei 6,000,000, treptatŭ cu înaintarea lorŭ. Art. IV. Modulŭ de executare va fi regia sau întreprinderea prin licitaţiune publică.

—x—

In *Anglia* o femeiă *a născutŭ* în decursŭ de o óră *5 băeţî*. Femeia şi băeţii suntŭ sănĕtoşî. Prinţulŭ de Vales, moştenitorulŭ tronului, a promisŭ, că va cresce pe unulŭ dintre băeţî în palatulŭ sĕu şi pe spesele sale.

Reforma administrativă.

Anton *Zichy* în principiu este unŭ aderentŭ alŭ administraţiunei statului, dér nu-şî aplică în faptŭ acéstă convincţiune, până ce alegĕtorii sĕi nu vorŭ decide în acéstă cestiune. S'a ḑisŭ, că proiectulŭ dă fişpanilorŭ o putere estraordinară. Dér § 57 s'a retrasŭ, şi prin urmare fişpanii nu vorŭ mai ingera asupra tribunalelorŭ. Oratorulŭ e de acordŭ cu Tisza, care scie sĕ se acomodeze. Totdéuna trebue sĕ se ţină sémă de trebuinţele situaţiunii. Esperinţa va arăta, care sistemŭ e mai bunŭ d'a se scăpa de funcţionarii necapabilî, celŭ electivŭ séu celŭ care numesce funcţionarî. (Vii aprobărî în drépta.)

Ministru-preşedinte *Tisza*: Onorată cameră: Acestŭ proiectŭ de lege n'are altŭ scopŭ, decâtŭ a ameliora acele rele în administraţiune, ce s'au observatŭ din punctulŭ de vedere de statŭ. Deocamdată e bine sĕ păstrămŭ sistemulŭ d'a alege funcţionarii, câtă vreme nu vomŭ fi siliţî a-lŭ schimba. (Aprobărî în drépta.) Şi adaugŭ: décă s'ar ivi casulŭ, ca sĕ nu mai putemŭ menţiné sistemulŭ electivŭ, numai atuncî aşŭ lua durerósa hotărîre, d'a consimţi la schimbarea acestui sistemŭ. (Aplause în drépta.) Când am ḑisŭ acésta la o altă ocasine, mi-s'a strigatŭ: Étă făţăria! în viitórea sesiune va presenta »sângerându'i inima« sistemulŭ de numire. Ei bine, nu l'am presentatŭ, pentru că nu e timpulŭ. E o rătăcire a presupune, că proectulŭ actualŭ lărgesce puterea guvernului în scopurî egoiste. (Aprobărî în drépta. Mişcare'n drépta. Strigărî: In scopurî egoiste?) Trebue sĕ vorbescŭ de scopurî egoiste, fiindŭ că în cele mai multe discursurî s'a ḑisŭ, că proectulŭ de lege are numai scopurî de corteşire. (Strigărî în stânga estremă: Asta'i adevĕratŭ!)

Vréu sĕ explicŭ, pentru că mĕ punŭ pe acestŭ târêmŭ cu privire la sistemulŭ electivŭ şi sistemulŭ de numire. Eu am trăitŭ în poporŭ şi am esperiatŭ, că ómenii mai bucuroşŭ ascultă de funţionarulŭ, pe care-lŭ cunoscŭ din copilăriă, decâtŭ de acela, care i se aduce din vr'o parte streină a ţĕrii. Cu sistemulŭ electivŭ, décă funcţionarulŭ este odată alesŭ, nimenea nu se póte plânge, nicî din punctulŭ de vedere de naţionalitate, nicî din orîcare altulŭ; cu sistemulŭ de numire însĕ ar trebui sĕ se numéscă fórte mulţî funcţionarî de limbă nemaghiară, pentru că statulŭ nu constă numai din locuitorî de limbă maghiară. Şi din acestŭ punctŭ de vedere, guvernulŭ — nelucrândŭ cu pré mare uşurinţă — n'ar pute renunţa la aceea, d'a transfera pe funcţionarî numuţî în ţinuturile cele mai diferite, adeseorî fórte depărtate, după cum pretindŭ postulatele statului unguresců. (Aprobărî în drépta.) D. deputatŭ Beöthy a ḑisŭ aḑî, că sistemulŭ de candidare este eternisarea unui sistemŭ aulicŭ, care a vrutŭ sĕ eschidă din oficii pe bunii patrioţî. Toţî viceşpanii şi protonotarii Ungariei potŭ sĕ-i mulţăméscă, fiindŭ că a ḑisŭ, că prin candidare—sistemŭ, ce se esercită dela 1870 — bunii patrioţî se eschidŭ din oficii. (Contraḑicerî în stânga). Cine ar esercita diabolica influinţă asupra candidaţiunei, ca bunii patrioţî sĕ se eschidă? Şi cine va esercita numirea? Guvernulŭ. Acum întrebŭ: Nu va duce numirea la eschiderea bunilorŭ patrioţî, décă deja candidaţiunea a dusŭ lucrulŭ acolo? (Ilaritate şi aplause în drépta.) Credeţi-mĭ: logica este unŭ lucru periculosŭ; uşorŭ te'ncurcî în ea. (Ilaritate şi aplause în drépta.)

Alŭ doilea, vréu sĕ vorbescŭ de multŭ amintitulŭ § 54, adecă § 57. Puţine lucrurî m'au surprinsŭ în

---

FOILETONŬ.

Poesii poporale

(culese de Laura Veturia Mureşianu în Sireagŭ, comit. Solnocŭ-Dobêca).

Frunḑă verde trii smochine
Mai de multŭ era mai bine,
Părinţii nu porunceau,
Pe drăguţî nu i despărţiau;
Dela libertate 'ncóce
Pe drăguţî îi despărţescŭ,
Dómne rĕu îi bănuescŭ!

***

Cântă puiulŭ cucului
In vĕrfuţu pĕrului
De-a-supra oraşului;
Puişorŭ alŭ pupezii!
Dute'n dealulŭ Bistriţii
Şi spune tu bădiţii:
Că eu morŭ de n'a veni,
Şi de n'a veni de totŭ
Sĕ mĕ vĕḑă şi sĕ 'lŭ vĕdŭ,
Şi de n'a veni sĕ şiédă,
Io sĕ-lŭ vĕdŭ şi sĕ mĕ vĕdă!

***

Ḑi ţigane până-ţî spuiu
Nu pune cetera 'n cuiu,
Ḑi ţigane până'sŭ beatŭ,
Că décă m'oi desbăta
Nu 'mî trebe cetera ta;
Ḑi ţigane orî te lasă,
Orî te du la dracu acasă!

***

Sĕracu drăguţu meu
E cătană la Braşeu
Şi mănâncă ce 'i ducŭ eu:
Totŭ găină pipĕrată,
Gură dulce câte-odată;
Totŭ găină cu piperŭ
Gură dulce 'n tóte serî.

***

Ce folosŭ lele de tine
Că te gată mă-ta bine,
Mergî la jocŭ, nu te ia nime;
Vii acasă supĕrată
Te sfădeştî cu mă-ta 'ndată.

***

Place'mî borvizu cu vinŭ
Şi mândra din satŭ vecinŭ,
Place'mî şi vinu curatŭ
Şi mândruţa din altŭ satŭ;
Place'mî vinu totŭ mereu
Şi mândra din satu meu.

***

Dragă mi-i lelica 'naltă
Şi la mersŭ totŭ legănată,
Dragă mi i lelica 'n jocŭ
Când se legănă cu focŭ,
Unde 'şî pune picioru
Se aprinde mohoru,
Unde-aruncă ochişorŭ
Arde sufletulŭ de dorŭ.

***

Lelişóră de pe plaiu,
Spune'mî gura cui o dai?
Dă-mi-o mie 'n datoriă
Până la Sânta Mariă!

***

Aşa ḑice frunḑa 'n viă
Că drăguţa nu-i moşiă
Numai pismă şi mâniă.

***

Câte rele 'sŭ pre pămêntŭ
Tóte mĕ mâncă pe rêndŭ;
Câte-sŭ rele şi nu-sŭ bune
Tóte m'au bătutŭ pe lume.

***

Nevasta care-i frumósă
Şede numai totŭ în casă,
Când ai merge a lucra
Nu cuteḑî a o lăsa.
Cósa 'n podŭ se ruginesce,
Iarba 'n câmpŭ se veştejesce
Inima ţi se topesce.

***

Nevasta cu copilŭ micŭ
Nu-ţî cuprinde ibovnicŭ,
Căcî copilulŭ cere ţiţă
Iar ibovniculŭ guriţă.
Mândra când e rumenită
Totŭ se suce*) şi se uită
Şi se îndóiă ca gânju**)
Totŭ e hidă ca dracu.

***

Fost'am ficiorŭ nu pré fórte
Şi-am iubitŭ fetele tóte;
Câte fete 'n braţe-am strînsŭ
După mine tóte au plânsŭ.
De te-oiu strînge şi pe tine
Şi tu-i plânge după mine,
Şi décă te-oiu sĕruta
De mine nu te-i lăsa.

***

Mândră, dragostile nóstre
Nu rĕmânŭ pustii pe cóste;
Vinerî am fostŭ pe la ele
Ş'am rĕsăditŭ viorele;
Viorele florî adêncî,
Când le veḑî mândră sĕ plângî.

***

Trecui dealulŭ mortŭ de sete,
Veḑêndŭ că trecŭ două fete,
Amêndouĕ 'n haine nouĕ
Sĕrutale-aşŭ pe-amêndouĕ,
Dér pe una totdéuna.

---

*) sucesce.
**) legătură de nuiele,

viéţă ca faptulŭ, că în acelŭ paragrafŭ s'a vĕdutŭ ameninţarea, sĕu chiar nimicirea independenţii judecătoresci. Ce dice §-ulŭ? Dice, că fiă-care fişpanŭ póte face o propunere, când se întêmplă numirĭ sĕu înaintărĭ judecătoresci; la oficii mai importante fişpanulŭ are sĕ fiă audîtŭ şi de ministru. Acéstă lucru se esercită din 1869. In paragrafŭ nu se dice, că fişpanulŭ sĕ facă o candidaţiune, ci numai sĕ-şi dea părerea. Dice mai departe paragrafulŭ, că fişpanulŭ póte raporta despre starea justiţiei. Acestŭ dreptŭ ilŭ dă şi § 29 din art de lege VI din 1876 comisiunilorŭ administrative. Acelaşi dreptŭ voia sĕ-lŭ dea şi § 57 din proiectŭ fişpanului, care e membru alŭ comisiunei. A treia disposiţiune a paragrafului este, ca fişpanulŭ in ânumite casurĭ sĕ céră lămurirĭ, când adecă casurile atingŭ interesele statului. Admitŭ, că acésta-i ceva nou şi póte da prilegiu la neînţelegerĭ, dér numai la neînţelegerĭ; căci cumcă orĭcine, dér mai alesŭ guvernulŭ, este obligatŭ, d'a nu lăsa din ochĭ afacerile ce potŭ periclita siguranţa statului, acésta nimenea nu o va trage la îndoială. (Aprobărĭ în drépta) De altmintrelea am lăsatŭ sĕ cadă acelŭ paragrafŭ.

Declarŭ, că nicĭodată n'am vrutŭ sĕ atingŭ independenţa judecătorescă; dér credeţi-mĭ, că a forma din statulŭ judecătorescŭ o corporaţiune, care sĕ se desvolte şi sĕ se întregéscă de sine, isolând'o de tóte atingerile vieţii, acésta ar fi tocmai contrarŭ interesului tribunalelorŭ şi justiţiei. Polemisândŭ ministrulŭ cu Grünwald, recunósce, că candidaţiunea restrînge alegerea liberă, şi o susţine şi în acestŭ proiectŭ în interesulŭ statului unguresců. (Contradicerĭ în stânga.) Rĕspunde apoi lui Beöthy, care a disŭ că sĕ se dea putere, dér statului ungarŭ şi nu guvernului. Asta-i în adevĕrŭ o nouă ideă, numai atâta că încă n'am vĕdutŭ unŭ statŭ, în care puterea lui sĕ n'o esercite guvernulŭ. Fişpanii au o sferă de activitate, nu de natură administrativă, ci controlătóre. Puterea administrativă şi dreptulŭ d'a interveni directŭ i se dă numai în casurĭ estraordinare, ce suntŭ citate în lege şi prin proiectulŭ de faţă se desvoltă mai departe. Altŭ casŭ e acela, că unde se simte periculŭ dispune directŭ din punctulŭ de vedere alŭ interesului de statŭ periclitatŭ. Responsabilŭ pentru fişpanŭ în casurĭ politice este ministrulŭ.

In şedinţa dela 3 Martie luândŭ cuvêntulŭ

Iulius *Saghy* amintesce, cum se schimbă ministrulŭ preşedinte în cariera sa politică. Erĭ susţinea autonomia, pe care o nimicesce în linişte. Elŭ caută sĕ-şi lărgéscă puterea. Póte că i-a întratŭ în capŭ, că puterea sa e identică cu puterea statului ungurescŭ. Nu era nevoiă sĕ se presinte proiectulŭ de lege. Posiţiunea fişpanului sĕ fi rĕmasŭ cum este. Prin proiectŭ se face şi mai rea administraţiunea. Fişpanulŭ este unŭ instrumentŭ orbŭ în mânile ministrului. Scopulŭ e politicŭ. Proiectulŭ abia mai lasă ruine din autonomiă; funcţionarii numiţĭ vorŭ fi în majoritate faţă cu cei aleşĭ; afară de acésta fişpanulŭ va dispune neţĕrmuritŭ de funcţionarĭ. O asemenea caricatură de administraţiune autonomă servesce mai multŭ scopurilorŭ regimului personalŭ, decâtŭ o administraţiune de statŭ bine organisată. Respinge proiectulŭ. (Aplause în stânga.)

Nicolau *Földváry* vorbesce pentru proiectŭ, care are de scopŭ a întregi reforma înaugurată cu legea din 1876. Prin proiectŭ se lămuresce cerculŭ de activitate alŭ fişpanului. Nu i vorbă, fişpanulŭ se învĕrtesce cu putere estraordinară pentru casulŭ, când se refusă esecutarea unei ordinaţiunĭ a guvernului. Oratorulŭ nu se spariă de acéstă putere estraordinară. Proiectulŭ de lege. care prevede pensionarea funcţionarilorŭ administrativĭ, va face din serviciulŭ municipalŭ o carieră a vieţii. Oratorulŭ nu cercetéză, décă e de preferitŭ numirea sĕu alegerea funcţionarilorŭ, dér e convinsŭ, că câtŭ timpŭ vorŭ fi la guvernŭ bărbaţĭ de statŭ ungurĭ, din orĭce partidă, vorŭ apĕra statulŭ ungurescŭ de orĭce atacŭ. Primesce proiectulŭ.

Ferdinand *Szederkenyi* dice, că autonomia municipală nu stă în contradicere cu regimulŭ parlamentarŭ creatŭ în 1848. Asta-i o ideă greşită. Proiectulŭ are tendinţă centralisătóre, care e în contradicere cu tradiţiunile naţiunei ungurescĭ. Se póte întêmpla ca unŭ procesŭ pentru unŭ prunŭ sĕ ajungă a se decide chiarŭ în parlamentŭ. (Ilaritate în stânga estremă.) Proiectulŭ de lege, nu-i vorbă, păstréză încă formele esteriőre ale autonomiei; dér óre nu se află monede din timpurile lui Nero, care pórtă efigia libertăţii? Oratorulŭ respinge proiectulŭ şi primesce propunerea lui Bartha. (Aplause în stânga estremă.) (Va urma.)

Indolŭ, 4 Mertie 1886.

(*Serată în favorulŭ unei bibliotecĭ sătene*). Onorate D-le Redactorŭ! Ca unŭ simplu plugarŭ ce sunt mĕ pricepŭ şi eu încâtva a-mĭ pune gândurile pe hârtiă, numai câtŭ, daună, că-mĭ cam tremură mâna de îmblăcii şi secure, déră pe lângă tóte acestea am gânditŭ sĕ aducŭ la cunoscinţa cetitorilorŭ noştri nesce fapte, vrednice de laudă, ce se întêmplă pe la noi şi deórece politică nu pricepŭ voiu vorbi de-o faptă din viaţa scolară şi socială vrednică de a fi imitată şi de alte comune ca preoţĭ şi învĕţătorĭ harnicĭ.

Fiind-că scóla nóstră nu dispune de fondurĭ aşa marĭ: ca din acelea sĕ putemŭ face o *bibliotecă sătênă*, din care se-şĭ pótă lua fiecare omŭ din satŭ cărţĭ de cititŭ aşa la iniţiativa bravului nostru învĕţătorŭ şi a unorŭ tinerĭ sătenĭ în séra de 26 Februariu a. c. s'a ţinutŭ o serată a căreia venitŭ e destinatŭ pentru câştigarea de cărţĭ poporale pe séma bibliotecei nóstre, în care serată bunulŭ nostru învĕţătorŭ cu elevii de scólă a arătatŭ o înaintare strălucită în privinţa cântărilorŭ poporale şi a declamărei de poesii.

Serata s'a deschisŭ prin unŭ cuvêntŭ rostitŭ de bunulŭ nostru învĕţătorŭ în care a arătatŭ ce póte face cartea şi scóla, décă omulŭ e diligentŭ şi décă i zace la inimă înaintarea poporului sĕu. Nicĭ părinţii pruncilorŭ de scólă n'au lipsitŭ mulţĭ dela acéstă sĕrată, pe carĭ asemenea ia cuprinsŭ o bucuriă nespusŭ de mare, vĕdêndŭ cum stau de bine copiii lorŭ în privinţa cântărilorŭ. După cuvêntulŭ de deschidere au cântatŭ în corŭ scolarii: „Sĕ mergemŭ fraţĭ la scólă“ şi după cântarea acestei poesii a declamatŭ-elevulŭ de scólă Georgiu Ilea: poesia „Sentinela Română.“ După declamare au cântatŭ în chorŭ scolarii: »Frundiuliţă frundiuliţă« apoi a declamatŭ o elevă orfană de tată abia de 9 anĭ Siea Marinceanu cu multŭ curagiu poesia „Plângerea orfanului« la audulŭ cărei declamărĭ tótă adunarea a vărsatŭ lacrimĭ de bucuriă până şi bunulŭ nostru învĕţătorŭ. La fine s'a cântatŭ poesia în chorŭ scolarŭ: „Hura no Românĭ« şi érăşĭ a declamatŭ eleva de 11 anĭ Maria Ilea: „Poporulŭ românŭ.“

După aceea s'a cântatŭ în chorŭ scolarŭ poesia „O fiică de păstorŭ« şi a declamatŭ elevulŭ Ioanŭ Hudrea poesia, »Dormiţĭ, Dormiţĭ în pace.« După finirea acestei declamărĭ s'au cântatŭ mai multe poesii şi horĭ, doine poporale, precum e „doina Ciobanului din Ardealŭ.« După finirea cântărilorŭ tineretulŭ în cea mai bună linişte şi ordine şi-a petrecutŭ, jocândŭ până la 3 ciasurĭ după medulŭ nopţii.

Nicĭ în privinţa cântărilorŭ bisericescĭ şi a cetitului nu stămŭ mai îndereptŭ, pentru-că, harŭ Domnului, avemŭ corŭ regulatŭ, formatŭ din elevii de scólă şi tineretulŭ satului, care în decursulŭ Sântei Liturgii cântă regulatŭ în tótă Dumineca; afară de aceea de pe la anulŭ 1876 în fiăcare Dumineca elevii de scólă mergŭ regulatŭ la biserică şi carĭ nu suntŭ coristĭ. Apostolulŭ în fiecare Duminecă se cetesce din partea elevilorŭ de scólă şi a tineretului. Póte că mulţĭ dintre cetitorii noştri vorŭ cugeta că numai ne încărcămŭ de laude noi — pre noi — la unulŭ ca acela eu i dau acelŭ sfatŭ ca unŭ simplu plugariu, ca se binevoiéscă a ne cerceta într'o Duminecă biserica şi scóla şi décă cele scrise de mine nu vorŭ fi drepte, aratĕ-ne publicului cum va voi.

Mateiu Ilea
plugariu.

DIVERSE.

Porumbulŭ dispărutŭ. — Unŭ procesŭ criminalŭ preocupă judecătoria din Berlinŭ. Diarele din Berlinŭ ne spunŭ, că procesulŭ este intentatŭ în contra celei d'întâi familii aristocrate. Publicămŭ şi noi după diarele din Berlin acestŭ casŭ, retăcêndŭ deocamdată numele persónelorŭ: La o serată a unei familii aristocrate s'a presentatŭ şi contesa X. Purta o rochiă atâtŭ de elegantă, încâtŭ părea a fi o dină, ér óspeţii n'o puteau admira îndestulŭ. Coróna toaletei sale a fostŭ însĕ o bijuteriă de diamantŭ în formă de porumbŭ, care strălucea în undulosulŭ ei pĕrŭ. Acéstă bijuteriă a atrasŭ atenţiunea tuturorŭ celorŭ de faţă, şi ea a fostŭ centrulŭ admiraţiunei şi alŭ invidiei. Când contesa X. după finitulŭ seratei s'a dusŭ acasă şi după atâtea triumfe îşĭ întinse mâna la pĕrulŭ ei, unde a fostŭ tronulŭ şi locaşulŭ strălucitorului obiectŭ admiratŭ, a cuprins'o o spaimă nepomenită... Pĕrulŭ era golŭ... porumbulŭ dispăruse. La momentŭ fu pusŭ în picióre întregŭ personalulŭ casei. S'a pornitŭ o cercetare minuţiósă, s'au cercetatŭ tóte colţurile casei, s'a visitatŭ trăsura, porsonalulŭ casei fŭ supusŭ la unŭ interogatoriu severŭ — tóte însĕ înzadarŭ! bijuteria nu s'a găsitŭ. În diua următóre cameriera contesei X. s'a întâlnitŭ cu cameriera baronesei Y. şi acésta din urmă i-a povestitŭ cele petrecute la serată şi casulŭ cu porumbulŭ. Cameriera contesei X. s'a spăriatŭ, ér ceealaltă dise, că a vĕdut'o bijuteria contesei X. — „Unde?« — »Nu-ţĭ potŭ spune!« Şi mai multŭ nu s'a putatŭ scóte din gura ei. Cameriera îndată spuse contesei X. convorbirea, ce avŭ, care apoi s'a dusŭ la poliţiă

Poliţia a trimisŭ doi amploiaţĭ cu ordinulŭ, ca sĕ stea înaintea porţii baronesii Y. şi s'o prindă pe limbuta camereră. Amploiaţii au isbutitŭ, şi fără nicĭ unŭ sgomotŭ au luatŭ cu ei într'o trăsură pe cameriera, ducêndu-o la prefectură. Aicĭ fŭ supusă unui interogatorŭ severŭ. La întrebarea, décă într'adevĕrŭ a făcutŭ vr'o declarare relativŭ la porumbulŭ dispărutŭ, ea confusă cum era şi numai ca sĕ scape din beleaua în care a întratŭ, rĕspunse, că n'a fostŭ decâtŭ o glumă şi în realitate nu scie nimica despre porumbŭ. Acéstă mărturisire confusă şi fără înţelesŭ mărì şi mai tare credinţa amploiaţilorŭ, carĭ apoi silind'o sĕ rĕspundă a strigatŭ: »Am vĕdutŭ porumbulŭ în scrinulŭ de bijuteriă a dómnei baronese Y, la drépta în cutia de susŭ! Am unŭ obiceiu rĕu, că îmĭ place sĕ cautŭ între secretele dómnei baronese! Adĭ diminéţă am descoperitŭ porumbulŭ!“ Amploiaţii erau atâtŭ de surprinşĭ, încâtŭ n'au putatŭ vorbi nicĭ unŭ cuvêntŭ. Porumbulŭ sĕ fiă în scrinulŭ baronesei Y, femeia celui dintêiu bărbatŭ de statŭ în Germania? E cu neputinţă! Nu se póte crede! Cameriera fŭ trimisă îndată acasă, interdicêndu-i-se sub cea mai strictă pedépsă a povesti acestŭ casŭ. Unulŭ dintre cei 3 amploiaţĭ s'a dusŭ în persónă la prefectulŭ poliţiei şi i-a spusŭ resultatulŭ cercetărilorŭ. Acesta s'a spăriatŭ şi la începutŭ a esitatŭ sĕ facă vr'unŭ demersŭ în acéstă afacere, temêndu-şĭ postulŭ de influinţa cea mare a baronului Y. In sfirşitŭ însĕ se hotarì sĕ mérgă în persónă la baronesa şi sĕ céră deslușirĭ. Biletulŭ sĕu de visită l'a datŭ camerierei, rugândŭ pe Escelenţa Sa baronesa Y, sĕ-i acorde o scurtă audienţă. Escelenţa Sa însĕ nu primesce pe nime în absenţa bărbatului ei, care e în străinătate. Atuncĭ prefectulŭ şi a trimisŭ biletulŭ sĕu oficiosŭ într'unŭ plicŭ. Peste câteva momente prefectulŭ poliţiei fŭ introdusŭ în boudoire-ulŭ baronesei Y, care şedea lungită pe o dormesă, îmbrăcată fiindŭ într'unŭ negligée fermecătorŭ. Escelenţa Sa s'a purtatŭ fórte durŭ faţă cu prefectulŭ poliţiei, primindu-lŭ cu vorbele cele mai ordinare. Prefectulŭ îşĭ spuse scopulŭ misiunei cu o voce respectuósă. Baronesa schimbă la feţe şi se sculă tremurândŭ din tóte membrele ei. Totŭ în acestŭ momentŭ s'a sculatŭ şi prefectulŭ şi sare la scrinulŭ de bijuterii de lângă dormesă, deschise cutia amintită de camereră şi scóse de acolo porumbulŭ, ce strălucea de diamante. Baronesa Y. cade leşinată. Prefectulŭ cu porumbulŭ în busunarŭ îşĭ ia rĕmasŭ bunŭ. Nu cuteză sĕ ia cu sine, conformŭ legii, şi pe baronesa, ca nu cumva Escelenţa Sa, soţulŭ baronesei, sĕ-lŭ nimicéscă cu totulŭ. Simţulŭ de datorinţă însĕ a învinsŭ îndoielele prefectului şi a dat'o în mâna justiţiei. După aceea vine din nou în palatulŭ baronesei şi a încheiatŭ procesŭ verbalŭ despre cele întêmplate. Escelenţa Sa mărturisì totulŭ şi spuse motivele ce au îndemnat'o a comite acestŭ faptŭ: „N'am voitŭ sĕ comitŭ furtulŭ din egoismŭ. Mĕ ucide invidia. Am voitŭ sĕ furŭ porumbulŭ rivalei mele, pentru că prin elŭ a fostŭ centrulŭ admiraţiunei şi a seceratŭ succese nepomenite.... Era cam pe la sfirşitulŭ balului. Sala de danţŭ se golise. Contesa X, a rĕmasŭ mai în urmă. Ne-amŭ întêlnitŭ în garderobă. Eramŭ singure. Sub pretecstŭ, că rosa i cade din capŭ, am începutŭ se i-o aşedŭ şi cu o mână istéţă i-am luatŭ şi porumbulŭ, scăpându-lŭ cu voiă pe parchetŭ. După aceea am petrecut'o până la a 5-a casă, fiindŭ că voiam sĕ fiu sigură, că óre a observatŭ *da*, că porumbulŭ nu e la loculŭ sĕu. Eu m'am reîntorsŭ, am luatŭ cu mine porumbulŭ şi l'am pusŭ în scrinŭ. Sfĕrşitulŭ scenei ilŭ scii, d-le prefectŭ!“ Intre aceste bărbatulŭ baronesei s'a reîntorsŭ, şi a audîtŭ faptulŭ femeiei sale şi urmările lui îngrozitóre. S'a informatŭ şi despre aceea, că poliţia a terminatŭ cercetarea prealabilă, şi casulŭ e acum în mâna procurorului de statŭ. Bietulŭ bărbatŭ s'a dusŭ în urmă la celŭ mai vestitŭ advocatŭ şi l'a întrebatŭ, că óre ministerulŭ justiţiei n'ar pute face muşama totŭ casulŭ? »E cu neputinţă!« — „Dér împĕratulŭ?“ — »Abia se póte închipui! Poţi avé însĕ o speranţă, că procurorulŭ de statŭ, purcedêndŭ din tema, că nu este nicĭ unŭ casŭ de furtŭ, se abţine dela acusă.....« Vomŭ vedé cum se va resolva acestŭ interesantŭ casŭ.

ULTIME SCIRĬ.

Comisiunea parlamentară din Bucurescĭ, însărcinată cu studiulŭ cestiunii tarifelorŭ, este de părere sĕ nu se mai încheiă convenţiunĭ comerciale, ci sĕ se aplice tuturorŭ ţĕrilorŭ tarifulŭ autonomŭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Cursulŭ la bursa de Viena

din 10 Martie st. n. 1886

Rentă de aurŭ 4%	104.65
Rentă de hârtiă 5%	95 60
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	153.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	101.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115.20
Bonurĭ rurale ungare	104 75
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C4 75
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 75
Bonurĭ rurale transilvane	104 75
Bonurĭ croato-slavone	104.75
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	100.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	121 75
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	125.—
Renta de hărtiă austriacă	86.20
Renta de arg. austr.	86.25
Renta de aurŭ austr.	111 80
Losurile din 1860	140 50
Acţiunile băncei austro-ungare	871.—
Act. băncei de creditŭ ung.	304.75
Act. băncei de creditŭ austr.	297.80
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.92
Napoleon-d'orĭ	999.—½
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.60
Londra 10 Livres sterlinge	125.95

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 26 Fevruarie, st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	94 —	95—
Renta rom. amort. (5%)	96½	97¼
» convert. (6%)	88½	89½
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	30—	32—
Credit fonc. rural (7%)	102¼	103—
» „ „ (5%)	86—	86½
» » urban (7%)	98—	99—
» » » (6%)	92—	93—
» » » (5%)	83—	83½
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	15 —	14¾
Bancnote austriace contra aurŭ	2.00—	2.02

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 11 Martie st. n. 1886.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.65	Vênd.	8.68
Argint românesc	»	8.50	»	8.60
Napoleon-d'orĭ	»	9.97	»	10 —
Lire turcescĭ	»	11.20	»	11.30
Imperialĭ	»	10.20	»	10.30
Galbenĭ	»	5.86	»	5.90
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.—	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	123.—	»	124.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ		

Nr. 235, 1886.

a. f. sc. c. d.

Licitaţiune de publicaţiune.

Posesiunea nemişcătóre ce au în comunitatea Ceanulŭ-mare fondurile scolastice centralĭ din districtulŭ Năsĕudului, carea are estensiunea de 1035 jughere 538☐° şi constă din arătură, cosăştină şi păşiune, dimpreuuă cu edificiele de locuitŭ şi economiă, ce se află pe „ea, cu casa de cârciumă si cu dreptulŭ de cârciumăritŭ se dau în arĕndă pe ḑece anĭ, începêndŭ din 24 Aprile 1886 cu preţulŭ de strigare de 3000 fl. v. a. **şi anumitŭ în 20 Martie 1886 st. n.** la 11 óre înainte de améḑĭ în faţa locului în Ceanu mare la cancelaria comunală de acolo.

Voitorii de a licita suntŭ datorĭ a depune vadiulŭ de 10%. Până la începerea licitaţiunei sĕ primescŭ şi oferte scripturistice închise, făcute după prescipte şi provĕḑute cu vadiulŭ prescrisŭ.

Condiţiunile specaialĭ sĕ potŭ vedé la subscrisa comisiune şi la antistia comunală din Ceanulŭ mare. Din şedinţa comisiunei administratóre de fondurile scolastice centralĭ din districtulŭ

Năsĕudŭ, 24 Februariu 1886.

Preşedintele **Ioanŭ Ciocanŭ,** Secretarulŭ: **Ioachimŭ Mureşianu.**

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	7.45	—
Predealŭ	—	—	12.50	—
	—	—	1.09	—
Timişŭ	—	—	1.40	—
Braşovŭ	—	—	2.27	—
	6.22	—	2.55	—
Feldióra	7.01	—	3.38	—
Apatia	7.33	—	4.17	—
Agostonfalva	8.01	—	4.47	—
Homorodŭ	8.45	—	5.42	—
Haşfaleu	10.10	—	7.37	—
Sighişóra	10.29	—	8.01	—
	10.39	—	8.21	—
Elisabetopole	11.19	—	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	—	9 43	—
Copsa micĕ	12.12	—	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	—	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiuşŭ	2.11	—	7.43	—
Aiudŭ	2.55	—	8.29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	—	9.12	—
Ghirisŭ	4.09	—	10.23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Cluşiu	5.56	—	12.59	—
	6.08	—	—	8.00
Nedeşdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	—	—	11.04
Ciucia	8.28	—	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	—	—	2.05
Mezŏ-Telegd	10 01	—	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare	10.37	—	—	4.06
	10.51	—	10.37	—
P. Ladány	12.37	—	12.59	—
Szolnok	2.58	—	4.45	8.22
Buda-pesta	6.00	—	10.05	10.30
Viena	6.35	—	10.50	—
	3.00	—	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	—	—	—	—
Budapesta	6.47	—	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	—	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	—	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	—	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezö-Telegd	—	—	10.28	2.34	—
Rév	—	—	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	—	1.31	4.26	—
Huiedin	—	—	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	—
Cluşiu	—	—	5.05	6.43	—
	12.05	—	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriş	2.16	—	—	8.51	—
Cucerdea	3.12	—	—	9.31	—
	3.32	—	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	—	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	—	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blaşŭ	6.02	—	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copşa mic.	7.00	—	—	12.36	—
Mediaşŭ	[illegible]	—	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	—	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	—	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	—	—	3.02	8.01
Homorod	—	—	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	—	—	5.30	11.02
Apatia	—	—	—	6.03	11.37
Feldióra	—	—	—	6.35	12.14
Braşovŭ	—	—	—	7.14	1.09
	—	—	—	—	1.50
Timişŭ	—	—	—	—	2.48
Predealŭ	—	—	—	—	3.23
	—	—	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	—	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok	2.39	12.00	4 53
	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenu acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.00
Szolnok	11.02	3.44	11.40
	11.12	4.02	12.00
Aradŭ	3.37	7.53	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bĕrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.43	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12 05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9.36
Timişóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6.30	11.50	2.23
Streiu	7.05	12.27	3.00
Haţegŭ	7.53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10.11	3.35	6.07
Petroşenĭ	10.43	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5.00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7.40	2.54	7.24
Aradŭ	7.50	3.10	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9.33	5 28
Baniţa	7.27	10.14	6.08
Crivadia	8.06	10.54	6.45
Pui	8.50	11.37	7.35
Haţegŭ	9.31	12.17	8 02
Streiu	10.16	12.58	8 44
Simeria	10 53	1.35	9.15

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ.